

► Vyměnit uhelný kotel se vyplatí.

Dotace už výhodnější nebude

Foto: Shutterstock/Parilov

Zákaz využívání kotlů první a druhé emisní třídy začne platit **1. září 2024**. Mnoho občanů již využilo podporu z kotlíkových dotací i z programu Nová zelená úsporám.

Ministerstvo životního prostředí nabádá všechny, kteří nevyhovující kotle ještě nevyměnili, aby tak učinili a využili do konce srpna jedinečné příležitosti čerpat aktuální výši dotací. Od 1. září 2024 sice bude podpora pokračovat, ale bude výrazně nižší. Pokud si navíc domácnosti stihnou o dotaci požádat do konce srpna, i když nestihnou kotel vyměnit, budou k tomu úředníci při kontrolách přihlížet. Nově bude možné od září zažádat o dotaci na výměnu všech uhelných kotlů.

Zákaz používání kotlů první a druhé emisní třídy je v zákoně již od roku 2012 a mimo rodinné či bytové domy a stavby pro rodinnou rekreaci platí již od září 2022. „Povinnost vyměnit kotle první a druhé třídy platí už od roku 2012, občané tedy měli dostatek času se na výměnu připravit. Povinnost se netýká například kamen, krbových vložek či sporáků, které slouží k přímému vytápění místnosti. Mezi podporovanými zdroji zůstávají tepelná čerpadla, kotle na biomasu, kamna na pelety, objekt je možné napojit na centrální zásobování teplem. V řešení je i možnost podpořit plynové kotle pro nízkopříjmové domácnosti,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík s tím, že pokud by občané nevěděli, jaký typ kotle mají, třída kotle je označena na výrobním štítku a v dokladu o kontrole technického stavu a provozu kotle, kterou má každý povinnost provádět nejméně jednou za tři roky.

Podle dat ČHMÚ pochází z lokálního vytápění domácností více než 75% všech emisí

jemných prachových částic a více než 95% emisí benzo[a]pyrenu produkovaných v Česku. „Je zřejmé, že to, čím doma topíme, má zásadní vliv na kvalitu ovzduší i na zdraví lidí. Prachové částice na sebe váží další škodlivé látky, například těžké kovy či rakovinotvorný benzo[a]pyren, a podle Státního zdravotního ústavu způsobuje v Česku znečištěné ovzduší každoročně 3 100 předčasných úmrtí. Naším záměrem není lidi pokutovat a udělovat zátky. Musíme ale chránit lidské zdraví a životní prostředí, a proto je zákaz těchto starých nevyhovujících kotlů nezbytný,“ dodal ministr Hladík.

Na kotle první a druhé emisní třídy se podpora sníží

Ministerstvo životního prostředí také představilo změny v dotační podpoře. Dosažované tzv. kotlíkové dotace, které poskytují podporu ve výši až 95% nízkopříjmovým domácnostem – seniorům v penzi, domácnostem s příspěvkem na bydlení či invaliditou 3. stupně – budou od 1. září 2024 výrazně nižší a přesunou se pod program Nová zelená úsporám Light. Doposud bylo zažádáno o výměnu 130 tisíc kotlů na tuhá paliva, 115 tisíc domácností již svůj kotel vyměnilo, a to za více než 13 miliard korun. Stejně tak se od 1. září 2024 sníží i podpora z programu Nová zelená úsporám, která je pro ostatní domácnosti. V NZÚ zatím dotace využilo přes 50 tisíc žadatelů. Celkem tedy bylo podpořeno 180 tisíc kotlů.

„Apelujeme proto na všechny, kteří žádost ještě nepodal, aby tak učinili co nejdříve. Výše dotací z obou

programů bude oproti současným částkám od 1. září 2024 snížena o jednotky až desítky tisíc, podle druhu zdroje vytápění. Vyplatí se proto podat žádost do 31. srpna 2024 a instalaci lze případně provést později,“ vysvětlil ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman. Pomoc s vyřízením žádosti dotace na výměnu kotle je nabízena v rámci kotlíkových dotací od jednotlivých krajů. „Ministerstvo zajišťuje poradenství prostřednictvím středisek EKIS nebo místních akčních skupin, sdružených pod NZÚ Light. I tam je možné obrátit se s dotazy na výměnu nevyhovujících kotlů a právě s těmito poradci probrat do budoucna třeba i možnosti zateplení svého domu jak v programu NZÚ, tak v NZÚ Light,“ doplnil Petr Valdman.

Nově budou dotace na výměnu kotlů na tuhá paliva všech emisních tříd

Od září 2024 bude také možné žádat o podporu na výměnu kotlů na tuhá paliva bez ohledu na emisní třídu za jiné druhy ekologičtějšího vytápění, například tepelná čerpadla, kotle na biomasu či kamna. „Bude zahájena motivační finanční podpora výměn všech uhelných kotlů – jen ve třetí emisní třídě jich je v provozu asi 60 tisíc – s cílem do deseti let odejít od spalování uhlí v lokálních zdrojích vytápění,“ oznámil také ministr životního prostředí Petr Hladík.

Nejprve napomenutí, pak pokuty. Kontroly zohlední i podanou žádost

Podle zákona o ochraně ovzduší spadají přestupky fyzických osob pod obecní úřad obce s rozšířenou působností. Ten má také povinnost dohlížet na dodržování povinností provozovatelů kotlů v domácnostech, například na pravidelnou kontrolou technického stavu a provozu kotle, která se musí provádět každé tři roky. MŽP připravilo metodiku, kterou se budou moci úředníci řídit. Cílem není občany pokutovat, ale docílit co nejrychlejší nápravy. Nejprve budou proto úředníci dávat nápravná opatření a až následně pokuty.

„V aktualizované metodice jsme se soustředili na efektivitu kontrol a spravedlivý přístup tak, aby bylo při kontrolní činnosti dosahováno co největšího environmentálního efektu, tedy aby byly z provozu co nejdříve odstaveny zejména ty nejhorší kotle, jejichž provoz má největší dopady na ovzduší a zdraví lidí. Důležité je dosáhnout rovněž toho, aby všichni splnili svou povinnost provedení kontroly technického stavu a provozu. Při řešení jednotlivých případů bude nezbytné zohledňovat také sociální situaci provozovatelů. Pokud úředníci odhalí nevyhovující kotle, není cílem hned ukládat pokuty, ale dosáhnout co nejrychlejší nápravy. V rámci přestupkového řízení lze sice uložit pokutu až do výše 50 tisíc korun, ale nejprve budou kontrolóři ukládat napomenutí a výzvu k nápravě,“ uvedl ředitel odboru ochrany ovzduší Kurt Dědič. ●